

True price biedt geen oplossing

True price – we hebben er zelfs een minister nieuwe economie voor gekozen – is een populaire oplossing om toe te werken naar een duurzame en sociale economie. Daar zijn grote kanttekeningen bij te plaatsen. Sterker nog, true pricing lost het daadwerkelijke probleem niet op.

TEKST DAMARIS MATTHIJSEN | BEELD SANNE SCHOUWINK

In de winkel betaal je de directe kosten die daarmee gemoeid zijn, zoals inkoop, opslag, reserveringen voor productiemachines, rente en aflossing op de grond en loon/arbeid. De indirecte kosten zoals verlies aan biodiversiteit en schade door bestrijdingsmiddelen op het bodemleven en de mens worden bij de volgende generaties neergelegd of afgewenteld op de samenleving van nu. Maar de producent zelf betaalt die kosten niet. True cost/price wil deze kosten zichtbaar maken en integreren in de prijs van het product. Maar wie betaalt wie? Wie ontvangen de extra gelden voor biodiversiteit, vruchtbare bodems met ecosystemen en natuurlijke bosranden?

ONSCHULDIG

Het klinkt allemaal logisch. True cost/price is een middel om ons bewustzijn te vergroten voor de schade die producten aanrichten aan mens, dier en natuur. Als alle kosten (milieuvervuiling, gezondheidszorg, ontbossing, uitbuiting, etc) wel zouden worden meegerekend, zou een hamburger geen anderhalve euro maar ongeveer twintig euro kosten. Het maakt dus inzichtelijk wat het kost om niet duurzaam om te gaan met milieu, grond, mens en dier. Het kan gebruikt worden als spiegel voor je eigen bedrijf om erachter te komen waar milieuwinst valt te behalen. Het werkt als interne motivatie om je voetafdruk zo klein mogelijk te maken en om inzichtelijk te krijgen waar de productieschade het grootst is. Cijfers maken inzichtelijk waar het beter kan.

Maar is true price werkelijk zo onschuldig? Wat zijn de mogelijke bijeffecten? Feitelijk is de schade allang bekend. Zo leidt het gebruik van bestrijdingsmiddelen tot een vergrote kans op het krijgen van Parkinson, veroorzaken drukke wegen longproblemen en is stress de grootste ziektemaker in Nederland. Een samenleving die dit allemaal niet horen wil, zal ook niet willen luisteren naar wetenschappelijk onderbouwde cijfers en haar beleid daarop niet aanpassen. Werkelijke transformatie komt niet tot stand door een transparante berekening over werkelijke kosten.

NIEUWE MARKT

Het in kaart brengen van kosten maakt dat zaken die voorheen geen waarde hadden – onze gezondheid, ons geluk, een vitale bodem, weidevogels – een financiële waarde krijgen. Met het toekennen van een prijs ontsluit je de route naar het op de markt brengen van deze waarde. Feitelijk creëren we nieuw aanbod. Er ontstaat een nieuwe markt met nieuwe rechten die een beperkt aantal partijen zich toeëigenen, precies zoals we zagen in de verhandeling van CO2-rechten.

Bas van Bavel zegt in *De onzichtbare hand* dat het welzijn van elk land wordt bepaald door de manier waarop de uitwisseling en toewijzing van grond, arbeid en kapitaal is georganiseerd. Gebeurt deze uitwisseling via de markt dan ontwikkelt zich een snel in welvaart stijgende economie die ook aan haar eigen succes ten onder gaat. Waarom? Het vermo-

**DAMARIS MATTHIJSEN:
'WE MOETEN NIET MEER NAAR DE
MARKT BRENGEN MAAR MINDER.'**

gen hoopt zich op in de top en de onderlaag trekt ten strijde, zodat de hele piramide instort. In een dergelijke economie leven wij.

We moeten niet meer naar de markt brengen, maar minder. Pas als we grond, arbeid en kapitaal van de markt halen en zelfs uit het geldsysteem, ontstaat daadwerkelijk een true price. De prijs van een product is dan een optelsom van het werk van mensen die een bijdrage leveren aan de totstandkoming van dat product.

NIEUWE AARDE, NIEUWE SAMENLEVING

Mijn verlangen is het creëren van een nieuwe samenleving waarin deze productiemiddelen van onszelf zijn, in goed onderling overleg aan elkaar worden toegewezen en onderling worden uitgeruild. Dan vindt, los van het geldsysteem, eerlijke verdeling plaats en kan een boer bijvoorbeeld zonder grondlasten en regeldruk duurzaam en gezond werken. In zo'n situatie is speculatie niet meer mogelijk en ontstaat een daadwerkelijke true price.

Dit is geen utopie. Het gebeurt wereldwijd binnen Community Land Trusts en ook in Nederland ontstaan steeds meer inspirerende voorbeelden, zoals de Sleipnircöoperatie, Stichting Grond van Bestaan en het Veerhuis. ■

ACTUELE VRAAGSTUKKEN

Damaris Matthijsen en Jac Hielema van Economy Transformers schrijven voor het New Financial Magazine afwisselend een column over actuele vraagstukken met betrekking tot het financiële systeem, de uitwisseling en toewijzing van productiemiddelen, zin en betekenis van geld, eigendom, waarde en aarde. Reacties zijn welkom! Meer informatie over Economy Transformers, zie www.economytransformers.nl; meer informatie over intuïtief denken & handelen, zie www.jachielema.nl. Jac Hielema is tevens als docent verbonden aan de New Financial Academy: www.newfinancialforum.nl.